

Модернізаційні можливості внутрішнього ринку України

Відділ економічного зростання та структурних змін в економіці
Інститут економіки та прогнозування НАН України

квітень-грудень 2014 р.

Актуальність

Внутрішній ринок України формується під впливом структурних деформацій і характеризується низькими темпами розширення, домінуючим впливом імпортерів на формування кон'юнктури, високою залежністю експортерів від зовнішніх ринків та слабкою орієнтацією на задоволення внутрішнього попиту.

Відсутність системного підходу до розв'язання проблеми насичення внутрішнього ринку за рахунок нарощування обсягів товарів вітчизняного виробництва та підвищення їх конкурентоспроможності призвело до значної залежності від зовнішніх джерел.

Формування дієвого механізму реалізації модернізаційних можливостей економіки України повинно здійснюватися на основі розроблення стратегічних програм та планів з визначеними конкретними пріоритетами, підключенням фінансових інструментів міжнародних фінансових організацій, ЄС та окремих країн світу, різних фінансових механізмів підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності й заходів щодо захисту національного виробника на зовнішньому та внутрішньому ринку.

Мета роботи

розробка механізму реалізації політики розвитку внутрішнього ринку України на основі використання модернізаційних можливостей національної економіки на середньострокову перспективу та пропозицій з формування напрямів державної політики щодо їх активізації

Нові наукові та практичні завдання

формування механізму модернізації внутрішнього ринку України на основі використання провідного світового досвіду покращення інвестиційного клімату, підтримки інноваційної та науково-технічної діяльності та комплексного врахування особливостей і тенденцій його розвитку, технологічних можливостей щодо освоєння виробництва нових видів конкурентоспроможної середньо- та високотехнологічної продукції

Нові наукові та практичні результати (1)

розвинуто підходи до аналізу особливостей функціонування та розвитку внутрішнього ринку України у контексті наповнення товарами власного виробництва та тенденцій кон'юнктури його окремих сегментів (за рівнем продажу споживчих товарів вітчизняного виробництва, обсягами імпортої та експортної складових внутрішнього виробництва, а також пропорцій у структурі внутрішніх товарних ресурсів) й на цій основі:

□ **встановлено**, що: частка продажу усіх споживчих товарів вітчизняного виробництва через торгову мережу за 2005-2013 р. зменшувалась (2005 р. – 70,5%, 2013 р. – 57,2%); у сегменті непродовольчих товарів вітчизняні виробники стрімко втрачали внутрішній ринок (2005 р. – 57,6%, 2013 р. – 39%); ринки окремих непродовольчих товарів практично повністю перейшли під контроль іноземних виробників (у 2013 р. частка одягу вітчизняного виробництва – 6,8% (проти 23,5% у 2005 р.), одягу зі шкіри та хутра – 6,4% (проти 81,2%), взуття – 2,3% (проти 9,3%), комп'ютерної техніки – 0,9% (проти 22,5%), автомобілів – 10,7% (проти 23,1%);

□ **визначено**, що розмір імпортої складової: для мінеральних продуктів мав тенденцію до скорочення, для механічного обладнання і транспортних засобів – збільшився до а для половини товарних груп, якими представлена продукція промисловості, імпортна складова перевищувала 50% й найбільшою вона була для текстилю (76,2% у 2013 р.);

Нові наукові та практичні результати (1)

□ *виявлено*, що: експортна складова вітчизняного виробництва значна для більш, ніж половини товарних груп і перевищує 50% з тенденцією до зниження, що свідчить про поступову переорієнтацію виробництва на внутрішній ринок; співвідношення експорту до імпорту для більшості товарних груп є меншим за 100% з тенденцією до зниження, зокрема за групами механічного обладнання;

□ *визначено* особливості структури внутрішніх товарних ресурсів, яка в цілому має пропорції аналогічні пропорціям між товарними групами, за виключенням співвідношення сировинних і високотехнологічних груп, зокрема: частка мінеральних продуктів у структурі внутрішнього ринку становила у 2013 р. 24,1%, механічного обладнання – 7,5%, транспортних засобів – 5,4, а у внутрішніх ресурсах, відповідно, 22, 9,1 та 5,7%; частка імпорту у товарних групах, представлених на внутрішньому промисловому ринку (враховуючи виключення експортної складової з виробництва) вища, ніж у внутрішніх ресурсах; на багатьох товарних ринках, особливо ринках високотехнологічних та інвестиційних товарів, присутність імпорту була переважаючою (понад 60%) і навіть домінуючою (наближалась до 100%), що вказує, зважаючи на наявність експортної складової, на неспроможність вітчизняної продукції конкурувати з аналогічною продукцією іноземного виробництва на внутрішньому ринку.

Особливості внутрішнього ринку України у 2013 р.

Розділ УКТЗЕД	Структура ресурсів	Частка імпорту у ресурсах	Структура ринку	Імпорт на ринку	Власне виробництво без експортного	Власне виробництво, включаючи експортне
Усього	100,0	34,1	100,0	44,7	55,3	86,3
IV. Готові харчові продукти	14,4	10,6	16,6	12,0	88,0	101,3
V. Мінеральні продукти	22,0	48,3	24,1	57,6	42,4	61,7
VI. Продукція хімічної промисловості	7,6	52,5	7,3	71,8	28,2	65,0
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та каучук	3,3	66,6	3,8	75,1	24,9	37,8
VIII. Шкіряна і хутряна сировина та вироби з них	0,2	51,8	0,2	73,9	26,1	68,9
IX. Деревина і вироби з деревини	0,7	26,3	0,3	95,7	4,3	267,5
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	2,2	40,1	2,2	54,5	45,5	81,2
XI. Текстиль та вироби з текстилю	1,5	76,2	1,5	102,1	-2,1	31,9
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	2,5	21,6	2,9	24,3	75,7	88,1
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	14,1	16,9	7,5	41,4	58,6	204,0
XVI. Механічне обладнання; машини та механізми, електрообладнання та їх частини; пристрої для записування	9,1	65,2	7,5	102,5	-2,5	54,8
XVII. Транспортні засоби та шляхове обладнання	5,7	49,0	5,4	67,8	32,2	70,6
XVIII. Прилади і апарати оптичні, для фотографування або кінематографії; апарати медико-хірургічні.....	0,9	57,0	1,0	67,4	32,6	50,8

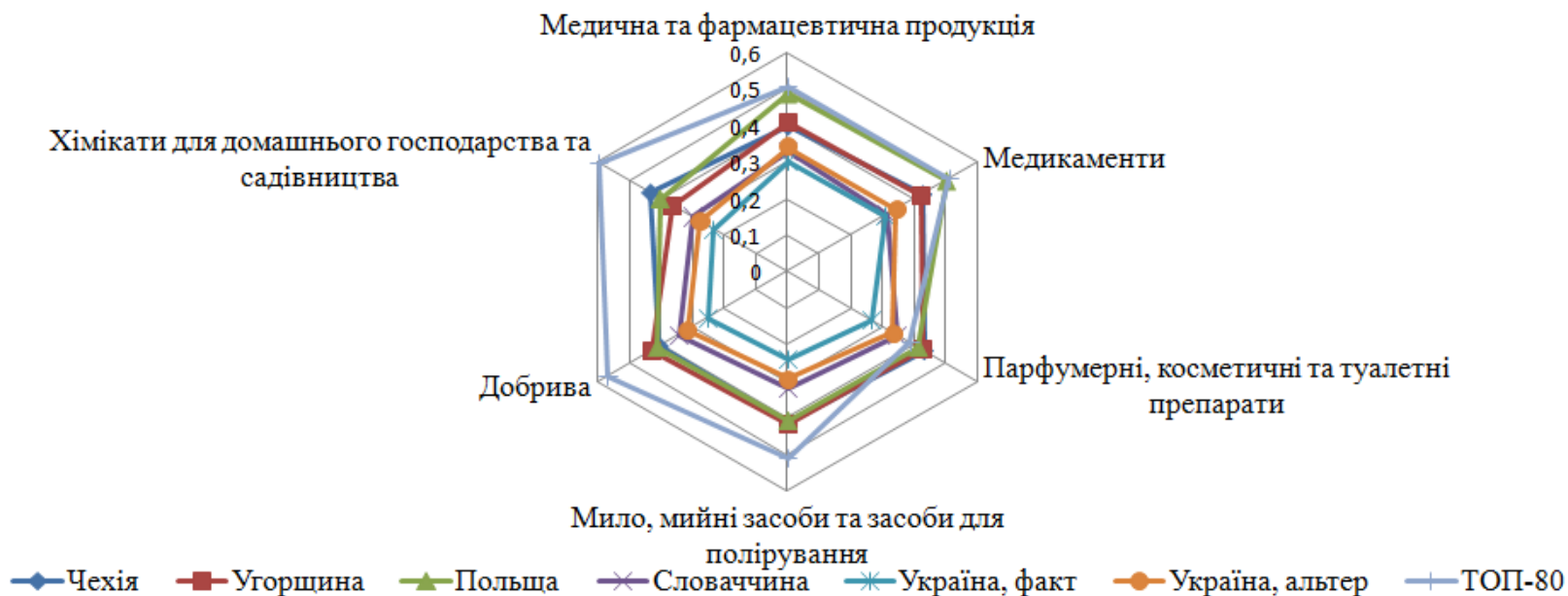
Нові наукові та практичні результати (2)

- *запропоновано* визначення рівня технологічних можливостей економіки України здійснювати за альтернативним сценарієм, що базується на припущенні, що: рівень української продукції, яка йде на експорт не поступається за якістю продукції, що виробляється в країнах МС й може витіснити її на ринках тих країнах, що запровадили санкції до РФ; збільшення обсягів експорту продукції та можливість освоєння її нових видів сприятиме підвищенню якості продукції та збільшенню попиту на неї на внутрішньому ринку за рахунок витіснення аналогічної імпортової, в першу чергу тієї, що надходить з країн МС (зокрема РФ);
- *визначено*, що у 2013 р. Україна у рейтингу рівня технологічних можливостей хімічної промисловості серед ТОП80* найбільших експортерів її продукції займала від 54 до 66 місця, що становить від 40% (хімікати) до майже 70% (парфумерна та косметична продукція) від середнього рівня за ТОП80;
- *обґрунтовано*, що за запропонованим альтернативним сценарієм, Україна може скоротити розрив та переміститись у рейтингу на 34-45 місця з його підвищенням для фармацевтичної промисловості, миючих засобів та добрив підняття рейтингу більше, ніж на 30%, ліків та хімікатів для домашнього господарства та садівництва – 25%, парфумерної продукції більше – 40%;

* ТОП80 – країни, що формують 80% світового експорту даної товарної групи.

Рейтинги рівня технологічних можливостей для окремих груп товарів хімічної промисловості України та країн Вишеграду у 2013 р.

Місце у рейтингу/ країна	Медична та фармацевтична продукція	Медикаменти	Парфумерні, косметичні та туалетні препарати	Мило, мийні засоби та засоби для полірування	Добрива	Хімікати для домашнього господарства та садівництва
Вишеград						
Польща	10	11	22	22	21	21
Угорщина	23	23	21	20	20	28
Чехія	24	19	20	21	22	20
Словаччина	45	50	33	38	32	38
Україна (альтернатива)	40 (↑19)	41 (↑13)	34 (↑26)	44 (↑22)	42 (↑24)	45 (↑15)
Україна (факт)	59	54	60	66	66	60

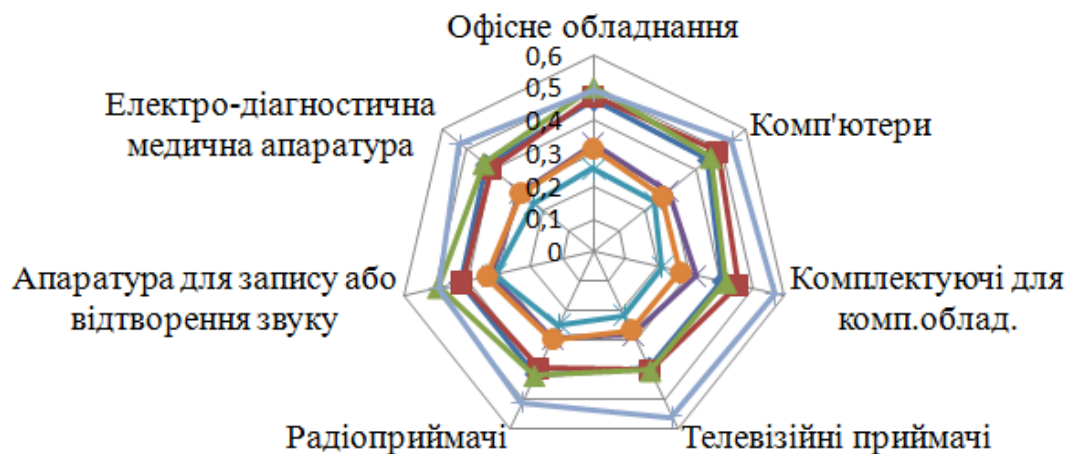
Нові наукові та практичні результати (2)

□ *визначено*, що у 2013 р. Україна у рейтингу рівня технологічних можливостей за групами електронної, медичної, теле-, радіо- техніки та обладнання серед TOP80 найбільших їх експортерів мала дуже низький рейтинг, зокрема займала від 46 (апаратура для відтворення звуку) до 75 місця (телевізійні приймачі) місця;

□ *обґрунтовано*, що за запропонованим альтернативним сценарієм, Україна може скоротити розрив та переміститись у рейтингу на 35-54 місця з його підвищенням для комплектуючих для комп'ютерного обладнання на 26 позицій, радіоприймачів – 22; електродіагностичної медичної апаратури – 17;

Рейтинги рівня технологічних можливостей для електронної, медичної, теле-, радіо- техніки та обладнання України та країн Вишеграду у 2013 р.

Місце у рейтингу/ країна	Офісне обладнання	Комп'ютери	Комплектуючі для комп.облад.	Теле-візійні приймачі	Радіо-приймачі	Апаратура для запису або відтворення звуку	Електро-діагностична медична апаратура
Вишеград							
Польща	9	14	20	21	18	10	19
Угорщина	13	10	16	22	23	23	22
Чехія	15	18	22	23	21	21	20
Словаччина	36	47	35	47	41	41	42
Україна (альтернатива)	40 (↑19)	54 (↑9)	47 (↑26)	54 (↑19)	38 (↑22)	35 (↑11)	46 (↑17)
Україна (факт)	59	63	73	75	60	46	63

◆ Чехія ■ Угорщина ▲ Польща ✕ Словаччина * Україна, факт ● Україна, альтер — TOPI

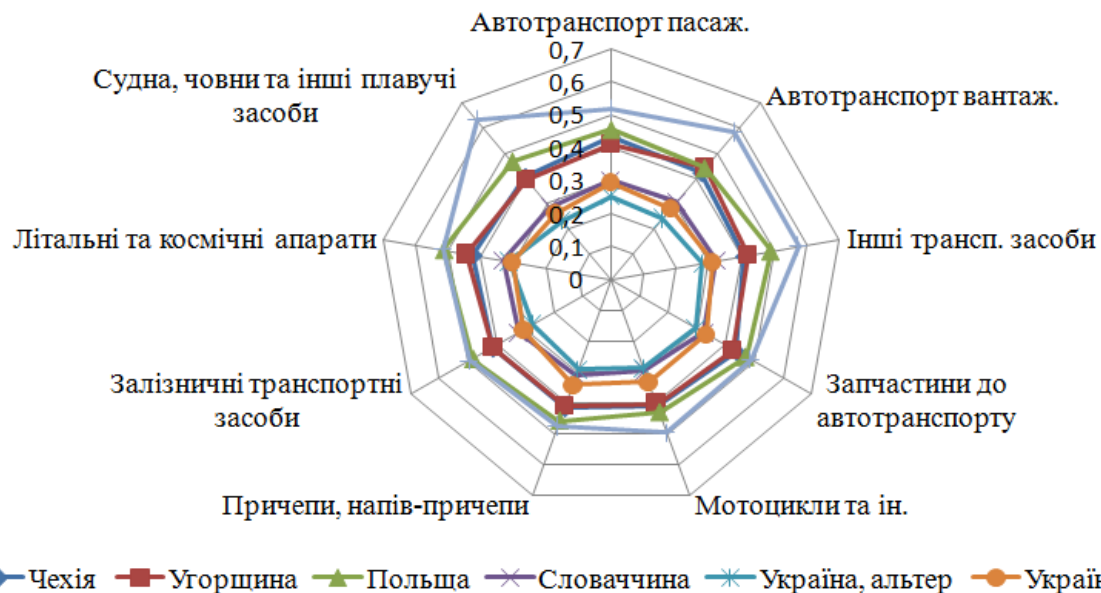
Нові наукові та практичні результати (2)

□ *визначено*, що у 2013 р. Україна у рейтингу технологічних можливостей за групами пасажирського автотранспорту, виробництва запчастин до нього, мотоциклів, причепів та напівпричепів, залізничних транспортних засобів серед TOP80 найбільших їх експортерів займала від 45-47 місця, за групами виробництво запчастин для автотранспорту, причепів та напівпричепів 62-63 місця, вантажного автотранспорту та суден та інших плавучих засобів 51-57;

□ *обґрунтовано*, що за запропонованим альтернативним сценарієм, Україна може скоротити розрив та переміститись у рейтингу на 29-57 місця з його підвищенням для пасажирського автотранспорту на 16 позицій, причепів і напівпричепів – 18, залізничних транспортних засобів – 14; разом з тим для літальних та космічних апаратів не очікується збільшення рівня технологічних можливостей, що свідчить про обмеженість спроможності до випуску нової продукції без змін у ракетно-космічній галузі та суміжних галузях;

Рейтинги рівня технологічних можливостей для транспортних засобів України та країн Вишеграду у 2013 р.

Місце у рейтингу/ країна	Авто-транспорт пасаж.	Авто-транспорт вантаж.	Інші трансп. засоби	Запчастини до авто-транспорту	Мотоцикли та ін.	Причепи, напів-причепи	Залізничні транспортні засоби	Літальні та космічні апарати	Судна, човни та інші плавучі засоби
Вишеград									
Польща	15	19	11	14	15	15	12	9	17
Угорщина	23	17	21	19	22	20	21	18	24
Чехія	19	20	22	17	18	19	20	20	21
Словаччина	41	41	38	37	47	42	35	39	49
Україна (альтернатива)	43 (↑16)	49 (↑13)	44 (↑11)	33 (↑12)	33 (↑17)	29 (↑18)	44 (↑14)	51 (↓)	57 (↑6)
Україна (факт)	59	62	55	45	51	47	58	50	63

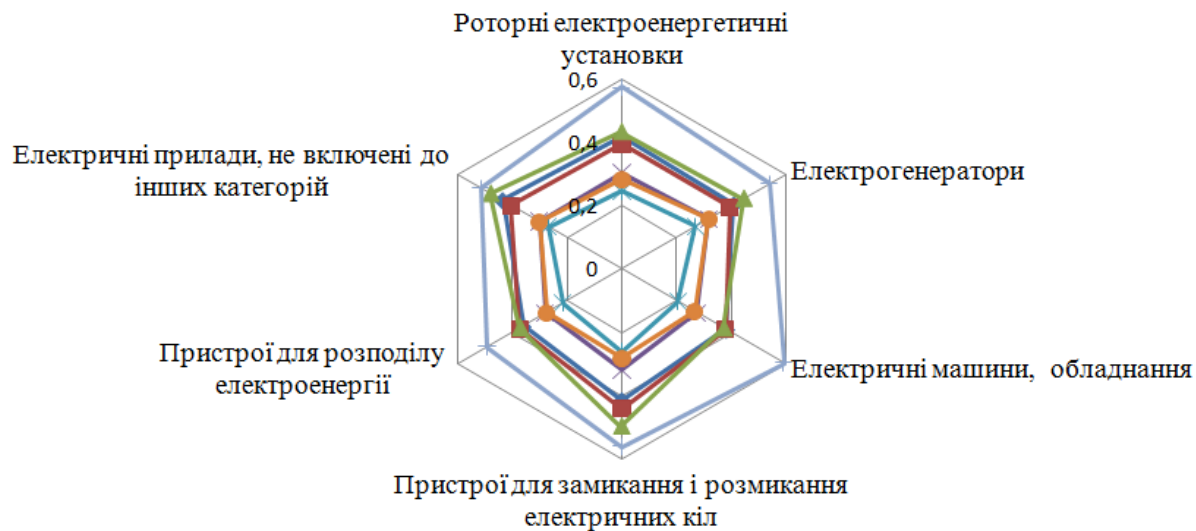
Нові наукові та практичні результати (2)

□ *визначено*, що у 2013 р. Україна у рейтингу технологічних можливостей за групами електричних машин та обладнання серед TOP80 найбільших їх експортерів займала від 56 місця у рейтингу (електрогенератори) до 75 місця (електричні машини та обладнання, пристрої для розподілу електроенергії);

□ *обґрунтовано*, що за запропонованим альтернативним сценарієм, Україна може скоротити розрив на 5-29 позицій та переміститись у рейтингу на 36-53 місця з його підвищенням для електричних машини, обладнання та пристроїв для розподілу електроенергії на 29 позицій, електрогенераторів – 20, роторних електроенергетичних установок – 21;

Рейтинги рівня технологічних можливостей для електричних машин та обладнання України та країн Вишеграду у 2013 р.

Місце у рейтингу/ країна	Роторні електроенергетичні установки	Електрогенератори	Електричні машини, обладнання	Пристрої для замикання і розмикання електричних кіл	Пристрої для розподілу електроенергії	Електричні прилади, не включені до інших категорій
Вишеград						
Польща	17	15	27	9	24	14
Угорщина	25	24	26	18	23	22
Чехія	21	21	25	22	25	19
Словаччина	39	35	42	39	44	44
Україна (альтернатива)	43 (↑21)	36 (↑20)	46 (↑29)	53 (↑5)	46 (↑29)	45 (↑14)
Україна (факт)	64	56	75	58	75	59

◆ Чехія
 ■ Угорщина
 ▲ Польща
 ✕ Словаччина
 ✦ Україна, факт
 ● Україна, альтер.
 + ТОП-80

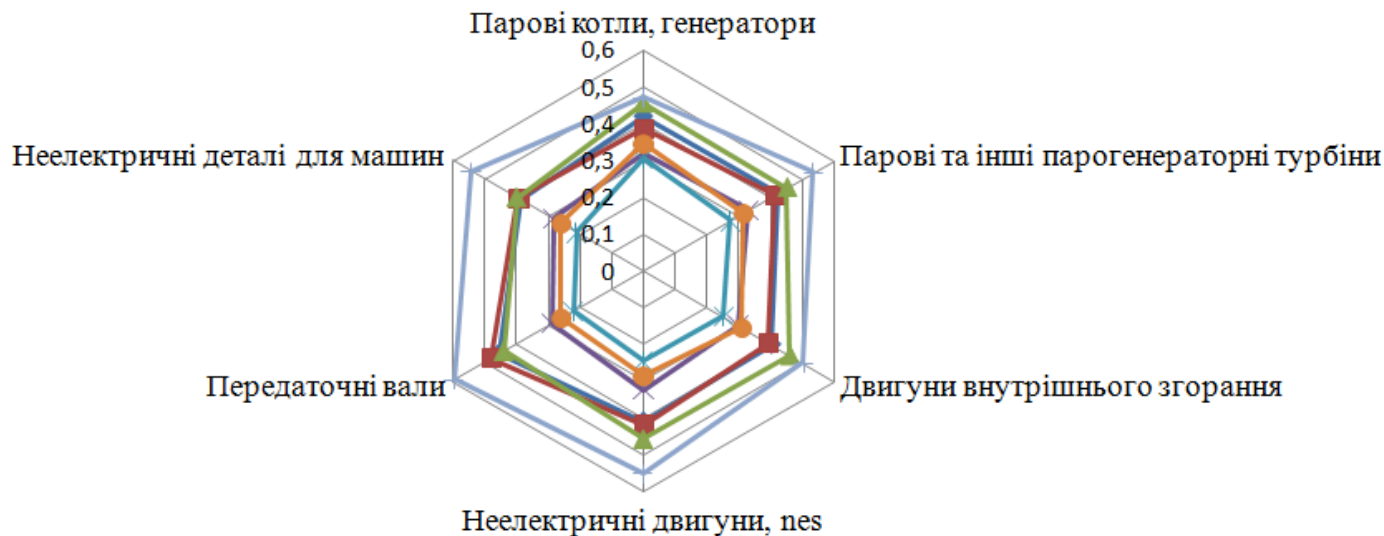
Нові наукові та практичні результати (2)

□ *визначено*, що у 2013 р. Україна у рейтингу технологічних можливостей за групами неелектричних двигунів, машин, турбін та обладнання серед TOP80 найбільших їх експортерів займала 49 місця (парові котли, генератори) до 71 місця (неелектричні деталі машин);

□ *обґрунтовано*, що за запропонованим альтернативним сценарієм, Україна може скоротити розрив на 13-22 позиції та переміститись на 32-55 місця у рейтингу з його найбільшим підвищенням для парових котлів та генераторів (близько 35%) й найменшим для передаточних валів (20%), а для котлів та генераторів рівень технологічних можливостей є таким, що свідчить про досить високу конкурентоспроможність на ринку цих товарів;

Рейтинги рівня технологічних можливостей для неелектричних двигунів, машин, турбін та обладнання України та країн Вишеграду у 2013 р.

Місце у рейтингу/ країна	Парові котли, генератори	Парові та інші парогенераторні турбіни	Двигуни внутрішнього згорання	Неелектричні двигуни	Передаточні вали	Неелектричні деталі для машин
Вишеград						
Польща	15	16	15	16	19	21
Угорщина	26	23	25	21	10	22
Чехія	17	18	24	23	15	23
Словаччина	42	39	44	35	45	44
Україна (альтернатива)	32 (↑17)	40 (↑13)	39 (↑22)	45 (↑15)	55 (↑15)	53 (↑18)
Україна (факт)	49	53	61	60	70	71

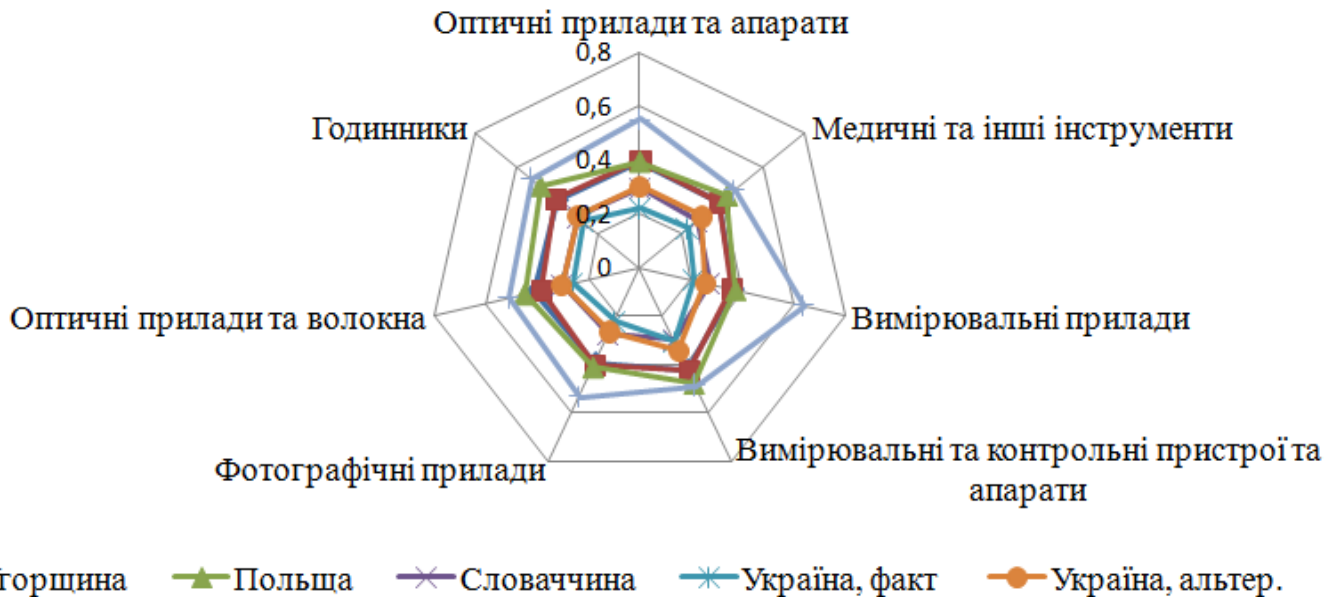
Нові наукові та практичні результати (2)

□ *визначено*, що у 2013 р. Україна у рейтингу технологічних можливостей за групами оптичних, вимірювальних, контрольних, фотографічних пристроїв та апаратів, медичних інструментів, годинників, оптичних волокон серед TOP80 найбільших їх експортерів займала від 43 (вимірювальні контрольні пристрої та апарати) до 70 (вимірювальні прилади) місця у рейтингу;

□ *обґрунтовано*, що за запропонованим альтернативним сценарієм, Україна може скоротити розрив на 11-33 позиції та переміститись на 32-55 місця у рейтингу з найбільшим його зростанням для оптичних приладів та апаратів (майже 50% від 69 до 36 місця в рейтингу) й для інших груп – від 20 до 40%, зокрема для вимірювальних та контрольних пристроїв та апаратів, медичних та інших інструментів, оптичних приладів та апаратів;

Рейтинги рівня технологічних можливостей у виробництві оптичних, вимірювальних, контрольних, фотографічних пристроїв та апаратів, медичних інструментів, годинників, оптичних волокон для України та країн Вишеграду світу у 2013 р.

Місце у рейтингу/ країна	Оптичні прилади та апарати	Медичні та інші інструменти	Вимірювальні прилади	Вимірювальні та контрольні пристрої та апарати	Фотографічні прилади	Оптичні прилади та волокна	Годинники
Вишеград							
Польща	23	18	21	13	20	15	12
Угорщина	21	24	28	18	21	25	22
Чехія	22	23	23	19	22	21	24
Словаччина	39	47	50	48	47	42	46
Україна (альтернатива)	36 (↑33)	37 (↑29)	55 (↑15)	32 (↑11)	53 (↑15)	39 (↑18)	45 (↑13)
Україна (факт)	69	66	70	43	68	57	58

Нові наукові та практичні результати (2)

❑ встановлено, що за альтернативним сценарієм, враховуючи існуючу структуру експорту і можливості його нарощення у хімічній промисловості та виробництві полімерних матеріалів, найбільше підвищення у рейтингу технологічних можливостей для груп товарів з високим ступенем обробки можна очікувати у першу чергу для парфумерних препаратів (44%), медичної та фармацевтичної продукції (30%), мила та мийних засобів (35%), а для групи медикаментів – на рівні 25%;

Групування товарів хімічної промисловості та полімерних матеріалів за рівнем зростання технологічних можливостей за альтернативним сценарієм

Від 20 до 25%	Від 25 до 30%	Від 30 до 35%	Від 35 до 44%
Пластмаси у формі пластин, листів, плівок	Хімікати для домашнього господарства та садівництва	Медична та фармацевтична продукція	Добрива
Відходи, обрізки та скрап з пластмас	Пластмаси у формі труб, трубок, шлангів	Моноволокна, стрижні	Полімери стиролу у первинних формах
Поліацетали, поліефіри	Інші пластмаси у первинних формах	Мило, мийні засоби та засоби для полірування	Полімери хлорвінілу
Медикаменти	Полімери етилену у первинних формах		Парфумерні, косметичні та туалетні препарати

Примітка: товарні групи у стовпчику розміщені у порядку зростання.

Нові наукові та практичні результати (2)

□ встановлено, що за альтернативним сценарієм, враховуючи існуючу структуру експорту і можливості його нарощення, для машинобудівних галузей характерним є широкий діапазон зміни у рейтингу рівня технологічних можливостей груп товарів TOP80 найбільших їх експортерів, зокрема, вона варіює від 0% для літальних та космічних апаратів до 48% для оптичних приладів та апаратів, більшість товарів є у діапазоні зміни місця у рейтингу від 20% й для досить значної кількості товарів існує можливість зміни позиції у рейтингу більше, ніж на третину.

Групування товарів машинобудівних галузей за рівнем зростання технологічних можливостей за альтернативним сценарієм

Від 0 до 15%	Від 20 до 25%	Від 25 до 30%	Від 30 до 35 %	Від 35 до 48%
<p>Літальні та космічні апарати</p> <p>Пристрої для замикання і розмикання електричних кіл</p> <p>Судна, човни та інші плавучі засоби</p> <p>Комп'ютери</p>	<p>Інші тр. засоби</p> <p>Частини верстатів для обробки металу, не включені до інших категорій</p> <p>Автотранспорт вантаж.</p> <p>Передаточні вали</p> <p>Вимірювальні прилади</p> <p>Фотографічні прилади</p> <p>Годинники</p> <p>Електричні прилади, не включені до інших категорій</p> <p>Апаратура для запису або відтворення звуку</p> <p>Залізничні транспортні засоби</p> <p>Парові та інші парогенераторні турбіни</p>	<p>Неелектричні двигуни</p> <p>Неелектричні деталі для машин</p> <p>Вимірювальні та контрольні пристрої та апарати</p> <p>Запчастини до автотранспорту</p> <p>Устаткування для обробки металу (крім верстатів) та запчастини до нього</p> <p>Електро-діагностична медична апаратура</p> <p>Автотранспорт пасаж.</p> <p>Різне промислове устаткування, не включене до інших категорій</p> <p>Телевізійні приймачі</p> <p>Устаткування для текстильної та хутряної промисловості</p> <p>Устаткування для паперово-целюлозної промисловості</p> <p>Верстати для обробки шляхом видалення металу чи іншого матеріалу</p> <p>Устаткування для друку та брошування</p>	<p>Сільськогосподарські машини</p> <p>Оптичні прилади та волокна</p> <p>Трактори</p> <p>Офісне обладнання</p> <p>Устаткування для обробки харчових продуктів</p> <p>Верстати для обробки без видалення матеріалу</p> <p>Роторні електроенергетичні установки</p> <p>Парові котли, генератори</p>	<p>Мотоцикли та ін.</p> <p>Машини та устаткування для будівництва</p> <p>Комплектуючі для комп.облад.</p> <p>Електрогенератори</p> <p>Двигуни внутрішнього згорання</p> <p>Радіоприймачі</p> <p>Причепи, напів-причепи</p> <p>Електричні машини, обладнання</p> <p>Пристрої для розподілу електроенергії</p> <p>Медичні та інші інструменти</p> <p>Оптичні прилади та апарати</p>

Примітка: товарні групи у стовпчику розміщені у порядку зростання.

Нові наукові та практичні результати (3)

□ *обґрунтовано* доцільність врахування успішного зарубіжного досвіду модернізаційних перетворень в економічній, науковій та інноваційній сферах тих країн, які за своїми стартовими умовами були подібними до українських, оскільки в Україні поряд з декларуванням заходів державної підтримки наукової та інноваційної діяльності у вигляді як прямого бюджетного фінансування, так і непрямих фінансових та нефінансових механізмів (кредитування, залучення позабюджетного фінансування, надання гарантій, пільгове оподаткування тощо) з метою економічного розвитку, зростання суспільного добробуту населення, досягнення високої динаміки промислового зростання і технологічного оновлення виробничої бази виробництва, досвід практичної реалізації зазначених механізмів свідчить, що значна їх кількість не справила відчутного позитивного впливу на розвиток науково-технічної та інноваційної сфер й вони залишаються лише декларованими, а не реальними пріоритетами державної економічної політики, наслідком чого стало значне відставання України від розвинених країн світу;

Нові наукові та практичні результати (3)

□ запропоновано заходи для вирішення найбільш нагальних проблем, що перешкоджають формуванню сприятливого інвестиційного клімату, зокрема щодо: формування правового режиму діяльності іноземних інвесторів, розроблення програм страхування або системи гарантування іноземних інвестицій, прискорення гармонізації системи технічного регулювання України відповідно до стандартів ЄС, удосконалення процедури прийняття рішення про неплатоспроможність (банкрутство), посилення захисту прав акціонерів;

□ сформовано механізм модернізації внутрішнього ринку України за трьома блоками: захист національного виробника на внутрішньому ринку, що включає інструменти тарифного та нетарифного регулювання; розвиток внутрішнього виробництва, який об'єднує розробку програм та планів їх реалізації з визначеними конкретними пріоритетами; підключення до фінансових інструментів міжнародних фінансових організацій, ЄС та окремих країн світу; фінансові механізми підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності; гармонізацію стандартів та інші економіко-адміністративні механізми; розширення присутності на зовнішніх ринках (способи виходу на зовнішні ринки), що включає інструменти просування продукції (економічна дипломатія) та бізнес-навчання.

Механізм модернізації внутрішнього ринку

Складові механізми	Інструменти
<h2>I. Захист національного виробника на внутрішньому ринку</h2>	
<p><i>Тарифне регулювання</i></p>	<p>Імпортні та експортні мита Тарифні квоти</p>
<p><i>Нетарифне регулювання*</i></p>	<p style="text-align: center;">Особливі регуляторні інструменти (пільги виробникам та споживачам місцевої продукції; експортні субсидії; компенсаційні мита; державні закупки; торгові операції державних підприємств інші заходи з обмеження торгівлі).</p> <p style="text-align: center;">Митні та адміністративні процедури (заходи митної оцінки; антидемпінгові мита; структура тарифів; консульські та митні формальності та документи; вимоги відносно зразків товарів).</p> <p style="text-align: center;">Стандарти та інші спеціальні вимоги до товарів (технічні стандарти; вимоги до упакування товарів та маркування).</p> <p style="text-align: center;">Специфічні торгові бар'єри (кількісні обмеження імпорту; двосторонні дискримінаційні обмеження імпорту; обмеження експорту; встановлення мінімальних цін; ліцензування; заборони щодо кінофільмів).</p> <p style="text-align: center;">Імпортні податки та збори (внесення депозитів; кредитні обмеження для імпортерів; різні збори; прикордонні збори фіскального характеру, обмеження щодо іноземних вино-горілчаних виробів; дискримінаційні збори з автомобілів; статистичні та адміністративні збори; спеціальні збори на імпортні товари).</p>
<p><i>Примітка:</i> *</p>	<p>* – сформовано за класифікацією СОТ</p>

Механізм модернізації внутрішнього ринку

Складові механізму	Інструменти
II. Розвиток внутрішнього виробництва	
<p><i>Розробка програм та планів їх реалізації з визначеними конкретними пріоритетами</i></p>	<p><i>Стратегічне планування та розробка короткострокових (3-5 років) планів</i> <i>Розробка та реалізація операційних програм</i> <i>Регіональні операційні програми</i></p>
<p><i>Підключення до фінансових інструментів міжнародних фінансових організацій, ЄС та окремих країн світу</i></p>	<p>Програми та проекти ЄБРР, ЄІБ, МБРР (модернізація національної інфраструктури, енергозбереження та захист довкілля, розвиток малого та середнього бізнесу). Програма «ФАРЕ» (допомога у реструктуризації економіки). Програма «ІСПА» (розвиток транспортної інфраструктури та охорони довкілля). Програма «САПАРД» (структурна перебудова в аграрному секторі, запровадження спільної сільськогосподарської політики). Програми і проекти фінансової і технічної співпраці урядів різних країн.</p>
<p><i>Фінансові механізми підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності</i></p>	<p><i>Інституційне (базове) фінансування</i> <i>Конкурсне (проектне) фінансування</i> <i>Селективне заохочення певних видів діяльності та підприємств через кредитування та субсидіювання</i> <i>Субсидії для технологічного розвитку</i></p>
<p><i>Гармонізація стандартів</i></p>	<p>Приведення стандартів ДСТУ у відповідність до європейських стандартів. Впровадження європейські стандарти управління у державних установах.</p>
<p><i>Економіко-адміністративні механізми</i></p>	<p>Фінансово-кредитні інструменти. Стимулювання капітальних інвестицій. Ефективна амортизаційна політика. Створення вільних економічних зон. Розбудова інфраструктури економіки. Формування соціальної бази (освіта, підготовка та перепідготовка кваліфікованих кадрів, фінансування науки). Підготовка спеціалістів зі стандартизації та сертифікації. Технічний, санітарний та фітосанітарний контроль. Прискорення реєстраційних процедур у сфері стандартизації та сертифікації. Спрощення реєстраційно-митних процедур експорту.</p>

Складові механізму	Інструменти
III. Розширення присутності на зовнішніх ринках (способи виходу на зовнішні ринки)	
<i>Просування продукції (економічна дипломатія)</i>	<p>Медіа-просування у галузевих видання, друкованих та ТВ та Інтернет-ЗМІ PR-заходи</p> <p>Лобіювання інтересів національних виробників у міжнародних організаціях. Включення до міжнародних науково-технічних коопераційних ланцюгів. Моніторинг та поширення інформації щодо національного торговельного середовища.</p> <p>Створення інформаційно-консультативних ресурсів. Сприяння виставково-ярмарковій діяльності вітчизняних виробників.</p>
<i>Бізнес-навчання</i>	<p>Навчання культури ведення бізнесу (семінари, тренінги і т.ін.). Правила ділової культури (менеджменту, комунікації, мотивації). Правила ведення міжнародного бізнесу. Досвід ведення бізнесу та перенесення його на територію України</p>

Висновки

На сьогодні девальвація національної валюти призвела до значного зниження обсягів імпорту, що позитивно відбилася на поточному рахунку платіжного балансу та створило умови для поступового заміщення окремих ніш товарами вітчизняного виробництва, хоча і призвело до значного подорожчання товарів проміжного споживання і кінцевого використання та зниження купівельної спроможності населення.

В сучасних умовах найактуальнішим є:

- забезпечення воєнної безпеки країни в умовах наявної загрози продовження зовнішньої військової агресії на основі кардинальної модернізації Збройних сил України за рахунок відродження вітчизняного оборонно-промислового комплексу та освоєння виробництва новітніх зразків озброєння і військової техніки;
- технологічна модернізація виробництва та інфраструктури, створення і підтримка транспортних коридорів переважно за рахунок відновлення чи започаткування випуску власного устаткування, техніки і транспортних засобів інвестиційного та інфраструктурного призначення;
- суттєве розширення виробництва готової продукції для внутрішнього споживчого ринку, в тому числі виробництва складної технічної продукції, виробів медичного призначення та ліків, орієнтація на завоювання домінуючих позицій вітчизняного виробника на внутрішньому споживчому ринку;
- гарантування продовольчої безпеки країни і завоювання лідерства на світовому ринку продовольства шляхом розширення і модернізації галузей переробки сільськогосподарської, продукції, переважної орієнтації на виробництво для експорту та внутрішнього ринку готових до вживання харчових продуктів;
- забезпечення енергетичної безпеки через модернізацію та розширення мережі енергогенеруючих підприємств традиційної та альтернативної енергетики за рахунок виробництва власного енергетичного обладнання та устаткування, впровадження енергоощадних технологій.

Рекомендації

Для вирішення найбільш нагальних проблем, що перешкоджають формуванню сприятливого інвестиційного клімату запропоновано заходи:

- формування правового режиму діяльності іноземних інвесторів,
- розроблення програм страхування або системи гарантування іноземних інвестицій,
- прискорення гармонізації системи технічного регулювання України відповідно до стандартів ЄС,
- удосконалення процедури прийняття рішення про неплатоспроможність (банкрутство),
- посилення захисту прав акціонерів.